

У Х В А Л А
ПЕРШОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження в справі за конституційною скаргою Козякової Світлани Юріївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини другої статті 7, частини десятої статті 10, пункту 2 частини першої статті 43, статті 121, пункту 5 частини четвертої статті 274, частини першої статті 402, статті 412 Цивільного процесуального кодексу України та пункту 1 статті 3, статті 13 Закону України „Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду“

м. К и ї в
24 квітня 2019 року
№ 116-1(I)/2019

Справа № 3-100/2019(2218/19)

Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Гультая Михайла Мирославовича – головуючого,
Головатого Сергія Петровича – доповідача,
Колісника Віктора Павловича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження в справі за конституційною скаргою Козякової Світлани Юріївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини другої статті 7, частини десятої статті 10, пункту 2 частини першої статті 43, статті 121, пункту 5 частини четвертої статті 274, частини першої статті 402, статті 412 Цивільного процесуального кодексу України та пункту 1

статті 3, статті 13 Закону України „Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду“ від 1 грудня 1994 року № 266/94–ВР зі змінами (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 1, ст. 1).

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Козякова Світлана Юріївна як суб'єкт права на конституційну скаргу (далі – Заявниця) на підставі статті 151¹ Конституції України звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/2218-358 від 2 квітня 2019 року) перевірити на відповідність Конституції України приписи частини другої статті 7, частини десятої статті 10, пункту 2 частини першої статті 43, статті 121, пункту 5 частини четвертої статті 274, частини першої статті 402, статті 412 Цивільного процесуального кодексу України (далі – Кодекс) та пункту 1 статті 3, статті 13 Закону України „Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду“ від 1 грудня 1994 року № 266/94 зі змінами (далі – Закон).

1.1. У приписах Кодексу, що їх оспорила Заявниця, передбачено таке:

– „2. Будь-яка особа має право бути присутньою у відкритому судовому засіданні. Від особи, яка бажає бути присутньою у судовому засіданні, забороняється вимагати будь-які документи, крім документа, що посвідчує особу. Особи, які бажають бути присутніми у судовому засіданні, допускаються до зали судових засідань до початку судового засідання або під час перерви“ (частина друга статті 7);

– „10. Забороняється відмова у розгляді справи з мотивів відсутності, неповноти, нечіткості, суперечливості законодавства, що регулює спірні відносини“ (частина десята статті 10);

– учасники справи мають право “подавати докази; брати участь у судових засіданнях, якщо інше не визначено законом; брати участь у дослідженні доказів; ставити питання іншим учасникам справи, а також свідкам, експертам, спеціалістам“ (пункт 2 частини першої статті 43);

– „1. Суд має встановлювати розумні строки для вчинення процесуальних дій.

2. Строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню цивільного судочинства“ (стаття 121);

– у порядку спрощеного позовного провадження не можуть бути розглянуті справи в спорах „в яких ціна позову перевищує п’ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб“ (пункт 5 частини четвертої статті 274);

– „1. У суді касаційної інстанції скарга розглядається за правилами розгляду справи судом першої інстанції в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи з урахуванням статті 400 цього Кодексу.

У разі необхідності учасники справи можуть бути викликані для надання пояснень у справі“ (частина перша статті 402);

– „1. Підставами для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення є неправильне застосування норм матеріального права або порушення норм процесуального права.

2. Порушення норм процесуального права може бути підставою для скасування або зміни рішення лише за умови, якщо це порушення призвело до ухвалення незаконного рішення.

3. Неправильним застосуванням норм матеріального права вважається: неправильне тлумачення закону або застосування закону, який не підлягає застосуванню, або незастосування закону, який підлягав застосуванню.

4. Зміна судового рішення може полягати в доповненні або зміні його мотивувальної та (або) резолютивної частини“ (стаття 412).

1.2. Відповідно до припису пункту 1 статті 3 Закону громадянинові відшкодовуються (повертаються) “заробіток та інші грошові доходи, які він втратив внаслідок незаконних дій“.

Відповідно до статті 13 Закону „питання про відшкодування моральної шкоди за заявою громадянина вирішується судом відповідно до чинного законодавства в ухвалі, що приймається згідно з частиною першою статті 12“ (частина перша); „розмір моральної шкоди визначається з урахуванням обставин справи в межах, встановлених цивільним законодавством“ (частина друга); „відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством чи судом провадиться виходячи з розміру не менше одного мінімального розміру заробітної плати за кожен місяць перебування під слідством чи судом“ (частина третя).

1.3. Заявниця вважає, що зазначені приписи Кодексу та Закону не відповідають приписам статті 8, частини третьої статті 22, частини другої статті 55, статті 56, пунктів 7, 8 частини другої статті 129 Конституції України.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає таке.

У період з 20 січня 2008 року по 22 серпня 2013 року Заявниця перебувала під слідством і судом у зв'язку з порушенням щодо неї кримінальної справи. Під час досудового слідства та судового розгляду кримінальної справи до Заявниці було застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, який діяв протягом 213 діб, крім того, до неї було застосовано такий запобіжний захід, як підписка про невиїзд, що діяв протягом 1798 діб.

Остаточного розгляду кримінальної справи було завершено постановленням 22 серпня 2013 року апеляційним судом Дніпропетровської області ухвали, якою суд скасував вирок Саксаганського районного суду міста Кривого Рогу від 29 квітня 2013 року та закриття провадження в справі за відсутністю в діяннях Заявниці складу злочину.

2.1. Заявниця у вересні 2013 року звернулася до Держинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області з цивільним позовом до держави Україна в особі Державної казначейської служби України, виконавчого комітету Довгинцівської районної у місті Кривому Розі ради про відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури, суду, а також незаконними діями чи бездіяльністю органів місцевого самоврядування.

У позовній заяві Заявниця, посилаючись на те, що внаслідок незаконних дій органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури, суду, органів місцевого самоврядування вона втратила роботу і заробіток, за місцем її проживання і роботи проводилися обшуки, на належне їй та її сім'ї майно було накладено арешт, вона незаконно утримувалася під вартою і була обмежена у свободі пересування через підписку про невиїзд, зокрема, просила:

– стягнути з держави Україна в особі Державної казначейської служби України шляхом списання з єдиного казначейського рахунку на відшкодування моральної шкоди – 27 185 184 гривні, на відшкодування втраченого заробітку з урахуванням інфляційних втрат та трьох відсотків річних – 987 436, 83 гривень та на відшкодування витрат на юридичну допомогу – 40 000 гривень;

– період незаконного перебування під слідством і судом зарахувати до загального трудового стажу, стажу роботи в органах місцевого самоврядування та безперервного стажу роботи;

– визнати недійсним запис про звільнення і поновити її на посаді керуючого справами виконавчого комітету Довгинцівської районної в місті Кривому Розі ради;

– стягнути з Довгинцівської районної у місті Кривому Розі ради несплачену заробітну плату з урахуванням інфляційних витрат і трьох відсотків річних у розмірі 1 246 930,80 гривень, на відшкодування моральної шкоди, завданої неправомірним відстороненням і позбавленням заробітку, – 13 592 592 гривень.

2.2. За результатами розгляду справи Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 9 вересня 2015 року скасував ухвалу Дзержинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 17 грудня 2014 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 17 березня 2015 року, справу передав на новий розгляд.

2.3. Дзержинський районний суд міста Кривого Рогу Дніпропетровської області рішенням від 2 серпня 2017 року позов Заявниці задовольнив частково, зокрема стягнув „з Державного бюджету України шляхом списання з Єдиного казначейського рахунку Державної казначейської служби на користь Козякової Світлани Юріївни... 2 500 000 (два мільйони п'ятсот тисяч) гривень в рахунок відшкодування моральної шкоди)... 570 408,30 (п'ятсот сімдесят тисяч чотириста вісім грн., тридцять коп.) в рахунок відшкодування матеріальної шкоди – втраченого заробітку“, а в задоволенні інших позовних вимог відмовив.

У рішенні суд, зокрема, зазначив, що відповідно до статті 7 Закону „термін перебування під вартою, термін відбування покарання, а також час, протягом якого громадянин не працював у зв'язку з незаконним відстороненням від роботи (посади), зараховується як до загального трудового стажу, так і до стажу роботи за спеціальністю, стажу державної служби, безперервного стажу“.

Суд не знайшов підстав для поновлення Заявниці на посаді, „враховуючи те, що посада, яку позивач обіймала до незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, є виборною, повноваження виконавчого комітету ради, до складу якого обралася Козякова С.Ю., припинилися у зв'язку із формуванням нового складу... З аналогічних міркувань відсутні й правові підстави для визнання запису про звільнення недійсним“.

Суд також зазначив, що „стороною позивача не надано... квитанцій, банківських документів, рахунків тощо... актів виконаних робіт із зазначенням обсягу правової допомоги, часу, витраченого адвокатом на її надання, що унеможлиблює визначити дійсний розмір компенсації витрат на правову допомогу з урахуванням вимог закону“.

2.4. Апеляційний суд Дніпропетровської області ухвалою від 12 грудня 2017 року апеляційні скарги Заявниці та прокуратури Дніпропетровської області відхилив, рішення Держинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 2 серпня 2017 року залишив без змін.

2.5. У січні 2018 року прокуратура Дніпропетровської області та Державна казначейська служба України звернулися до Верховного Суду з касаційними скаргами на рішення Держинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 2 серпня 2017 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 12 грудня 2017 року.

2.6. Заявниця звернулася до Верховного Суду з заявою про розгляд справи в судовому засіданні за її особистої участі та участю її представника.

2.7. Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду в справі Заявниці вирішив, зокрема, таке:

– керуючись статтями 7, 400, 402 Кодексу, відмовити Заявниці „у задоволенні клопотання про розгляд справи в судовому засіданні за її

особистою участю та участю її представника“ (ухвала від 28 листопада 2018 року);

– керуючись статтями 409, 412, 416 Кодексу, „касаційну скаргу прокуратури Дніпропетровської області та касаційну скаргу Державної казначейської служби України задовольнити частково“, „рішення Держинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 2 серпня 2017 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 12 грудня 2017 року змінити“, „зменшити розмір відшкодування втраченого заробітку... на користь Козякової Світлани Юріївни, з 570 408, 30 гривень до 423 484, 95 гривень... розмір відшкодування моральної шкоди... з 2 500 000 гривень до 268 056 гривень“, „поновити виконання рішення Держинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 2 серпня 2017 року у частині, яка не змінена судом касаційної інстанції“ (постанова від 28 листопада 2018 року).

3. На думку Заявниці, стаття 121 Кодексу „порушує п. 7 ч. 1 ст. 129 Конституції України“ через те, що „суди при розгляді справи... не встановлювали розумні строки“. На обґрунтування своїх тверджень Заявниця пропонує власне бачення формулювання цього припису частини другої статті 121 Кодексу.

Заявниця стверджує, що приписи статі 412 Кодексу є такими, що не відповідають статті 3, частинам першій та другій статті 8, статті 22, статті 56 Конституції України. На обґрунтування своїх тверджень Заявниця цитує судові рішення в її справі, приписи статті 10 Кодексу та зазначає, що „не враховуючи вже встановлених обставин Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ... щодо розміру матеріального відшкодування в остаточному судовому рішенні, Верховний Суд... порушив принцип верховенства права“.

Стверджуючи, що приписи частини першої статті 402 Кодексу не відповідають пункту 3 частини другої статті 129 Конституції України та

пункту 5 частини четвертої статті 274 Кодексу, Заявниця цитує судові рішення в її справі.

На думку Заявниці, „прокуратура Дніпропетровської області безпідставно була залучена до справи... як третя особа без самостійних вимог, а „Верховний Суд... не повинен був відкривати касаційне провадження за касаційною скаргою представника Державної казначейської служби України“.

Крім того, Заявниця вважає, що приписи статті 13 Закону не відповідають статті 3, частинам першій та другій статті 8, статті 22, статті 56 Конституції України. На обґрунтування цього твердження Заявниця пропонує власне бачення формулювання статті 13 Закону.

4. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження в справі, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

4.1. В розумінні вимог частини першої статті 55, частини першої статті 56, частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ в судовій справі Заявниці є два остаточних судових рішення – постанова Верховного Суду від 28 листопада 2018 року та ухвала Верховного Суду від 28 листопада 2018 року. Конституційна скарга Заявниці надійшла до Конституційного Суду України 2 квітня 2019 року, тобто була подана з порушенням строку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Згідно з частиною третьою статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, якщо суб'єкт права на конституційну скаргу пропустив строк подання конституційної скарги у зв'язку з тим, що не мав повного тексту судового рішення, він має право висловити у конституційній скарзі клопотання про поновлення пропущеного строку, проте Заявниця у конституційній скарзі не порушила питання про поновлення пропущеного нею строку подання конституційної скарги.

4.2. Аналіз остаточних судових рішень в справі Заявниці свідчить, що в них не застосовано приписів частини другої статті 7, частини десятої статті 10, пункту 2 частини першої статті 43, статті 121, пункту 5 частини четвертої статті 274 Кодексу та пункту 1 статті 3 Закону, які Заявниця просить перевірити на відповідність Конституції України, тому ці приписи не можуть бути предметом розгляду Першою колегією суддів Першого сенату Конституційного Суду України.

4.3. Заявниця, стверджуючи про неконституційність приписів частини першої статті 402, статті 412 Кодексу та статті 13 Закону, не зазначила, яке з гарантованих Конституцією України прав людини зазнало порушення внаслідок застосування Верховним Судом цих приписів. Отже, в цій частині Заявниця не дотримала вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

4.4. На обґрунтування неконституційності приписів частини першої статті 402, статті 412 Кодексу та статті 13 Закону Заявниця наводить тексти статей Конституції України, Кодексу, надає власне бачення формулювання цих приписів, зазначає про неправомірні, на її думку, дії суддів та інших учасників судового провадження, що не може вважатися обґрунтуванням неконституційності приписів Кодексу та Закону, що оспоруються, в контексті вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Отже, конституційна скарга не відповідає вимогам пункту 6 частини другої статті 55, пункту 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України

„Про Конституційний Суд України“ та відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження в справі за конституційною скаргою Козякової Світлани Юріївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини другої статті 7, частини десятої статті 10, пункту 2 частини першої статті 43, статті 121, пункту 5 частини четвертої статті 274, частини першої статті 402, статті 412 Цивільного процесуального кодексу України та пункту 1 статті 3, статті 13 Закону України „Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду“ від 1 грудня 1994 року № 266/94–ВР зі змінами на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Першої колегії суддів Першого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ПЕРША КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**